KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 10.5.2007
KOM(2007) 244 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

PODPOROVAŤ SOLIDARITU MEDZI GENERÁCIAMI

OBSAH

1. Úvod 3

2. Verejné politiky na podporu rodinného života - dôležitosť podpory zamestnanosti a rovnosti príležitostí 3

2.1. Všeobecne rozšírený trend úpravy rodinných politík v členských štátoch 3

2.2. Dôležitosť podpory zamestnanosti a rovnosti príležitostí 5

2.3. Úloha politík Európskej únie v oblasti zamestnanosti a rovnosti príležitostí z pohľadu kvality rodinného života 5

2.4. Lisabonská stratégia, stimul pre zosúladenie pracovného, rodinného a súkromného života 6

3. Európska aliancia pre rodinu 7

3.1. Platforma na systematizáciu výskumu a výmen dobrej praxe 7

3.2. Mobilizácia európskych štrukturálnych fondov 8

4. Závery 9

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13

Difference of employment rate for women with and without children 14

Provision of childcare in European countries in 2005 15

Social protection benefits targeted at family support in the EU 16

Preferences for family measures 16

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

1. ÚVOD

Zelenou knihou z marca roku 2005 venovanou demografickým výzvam Komisia otvorila diskusiu o nevyhnutnosti posilnenia solidarity medzi generáciami. V oznámení z 12. októbra 2006 o demografickej budúcnosti Európy[1] Komisia zdôraznila, že členské štáty Európskej únie majú podporovať demografickú obnovu tak, že ich opatrenia budú vychádzať z obnovenej Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť a z napĺňania politiky rovnosti medzi mužmi a ženami. Zlepšovaním podmienok pre rodinný život - najmä prostredníctvom zosúlaďovania pracovného a súkromného života - by členské štáty mohli pomôcť Európanom naplniť ich túžbu po deťoch (pozri prílohu 2).

Diskusia o demografickom starnutí, ktorá sa v tom čase v Európe spustila, tento pohľad obohatila. Ukázalo sa, že rovnováha európskych spoločností je založená na súbore javov medzigeneračnej solidarity, ktoré sú v porovnaní s minulosťou komplexnejšie - mladí ľudia po dosiahnutí prahu dospelosti zostávajú bývať dlhšie u svojich rodičov, ktorí navyše musia čoraz častejšie poskytovať podporu starším osobám odkázaným na starostlivosť[2]. Z uvedeného vyplýva záťaž, ktorú znáša mladšia a stredná generácia, a to najmä ženy. Ukazuje sa, že rovnosť mužov a žien a v širšom zmysle rovnosť príležitostí patria k základným predpokladom pre ustanovenie novej solidarity medzi generáciami.

Z tohto dôvodu, aj keď sú rodinné politiky vo výlučnej právomoci členských štátov, môže Únia nepriamo prispieť k ich modernizácii a úspešnosti, a to najmä na základe Lisabonskej stratégie, v ktorej sa zdôrazňuje zamestnanosť žien, prehĺbenie rámca zosúladenia pracovného, rodinného a súkromného života, ako aj zamestnanosť a začlenenie sa mladých ľudí.

V tomto zmysle Komisia víta založenie Európskej aliancie pre rodinu, ktoré bolo oznámené na jarnom zasadnutí Európskej rady. Na základe zmapovania nedávneho vývoja vnútroštátnych politík podpory rodiny sa v predkladanom oznámení podčiarkuje prínos Lisabonskej stratégie k tomuto vývoju (§2) a ďalej sa v ňom navrhujú nástroje, pomocou ktorých by sa Európska aliancia pre rodinu rozvíjala ako platforma pre výskum a vzájomné výmeny (§3). Ide o vykročenie smerom k európskej odpovedi na výzvy, ktoré nastolili demografické zmeny.

2. VEREJNÉ POLITIKY NA PODPORU RODINNÉHO ŽIVOTA - DÔLEŽITOSŤ PODPORY ZAMESTNANOSTI A ROVNOSTI PRÍLEŽITOSTÍ

Členské štáty sa zaviazali upraviť svoje politiky na podporu rodinného života, aby sa zohľadnilo starnutie populácie, vývoj životných podmienok a rastúca rôznorodosť rodinných väzieb[3]. Aj keď za oblasť rodinných politík zodpovedajú členské štáty, politiky Európskej únie v oblasti zamestnanosti a rovnosti príležitostí majú predsa len významný dosah na kvalitu rodinného života.

2.1. Všeobecne rozšírený trend úpravy rodinných politík v členských štátoch

Vychádzajúc z európskych informačných zdrojov, ako napríklad MISSOC, je zjavné, že jednotlivé politiky na podporu rodinného života v krajinách Európskej únie obsahujú v súčasnosti tri hlavné dimenzie:

---

1 KOM(2006) 571. Demografická budúcnosť Európy – pretvorme výzvu na príležitosť.

2 Prvý európsky výskum o kvalite života z roku 2003. Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok.

3 Správa o sociálnej situácii 2005/6.

– Kompenzácia priamych a nepriamych nákladov spojených s rodinou (dávky alebo daňové zvýhodnenia v súvislosti so starostlivosťou o deti alebo o osoby odkázané na starostlivosť).

– Služby zamerané na pomoc rodičom pri výchove malých detí a starostlivosti o ne, pri výchove starších detí a v čoraz väčšej miere služby pre odkázané osoby v starnúcej spoločnosti.

– Úprava pracovných podmienok a zamestnaneckých pomerov (prostredníctvom pracovných časov a dovoleniek, ktoré zosúladenie umožňujú) a úprava organizácie prístupu k službám na miestnej úrovni.

Tieto tri dimenzie sa v jednotlivých členských štátoch rozvinuli rôznym spôsobom. Výdavky na rodinné dávky a služby starostlivosti o deti tak dosahujú v Únii (EÚ 25)[4] v priemere 2,1 % HDP, pričom sa pohybujú v rozmedzí od 0,7 % do 3,9 % HDP v závislosti od krajiny. Na juhu Európy, kde je tendencia opierať sa o solidaritu v rámci rodiny, dosahujú skôr nižšie hodnoty, kým v severských a kontinentálnych krajinách ide o vyššie hodnoty.

Avšak vzhľadom na neustále sa vyvíjajúci sociálny a kultúrny kontext pristúpili členské štáty k úpravám v troch smeroch:

– Rodinné politiky sú odteraz súčasťou súboru verejných činností, z ktorých každá má na situáciu rodín vplyv. Ide najmä o politiky v oblasti vzdelávania, sociálneho a pracovného začlenenia mladých ľudí, zamestnanosti, bývania, dopravy, zdravia a prirodzene aj občianske právo, ktorým sa upravujú povinnosti členov rodín voči sebe navzájom.

– Charakter zásahov sa vyvíja smerom k decentralizácii uplatňovania opatrení, individualizácii práv a dávok a k vynakladaniu prostriedkov na zvýšenie záujmu o prácu a nájdenie trvalého východiska z chudoby. Tento vývoj sa prejavuje najmä kritickým prehodnocovaním odvodených práv v spojitosti s rodinnou situáciou a podporou individuálnych práv v systémoch sociálnej ochrany. Dochádza k ich úpravám, aby ženy, ktorých miera zamestnanosti bola v minulosti nízka, neboli znevýhodňované a predchádzalo sa tak chudobe, ktorá sa dotýka najstarších ročníkov žien[5].

– A napokon sa v rodinných politikách čoraz viac zohľadňujú snaženia a praktiky, ktoré sa týkajú postavenia mužov a žien v spoločnosti takým spôsobom, aby nedochádzalo k výrazným prerušeniam v pracovnej kariére žien, a aby rástla spoluzodpovednosť mužov v domácnosti a v rodine, čím sa prispieva k rovnosti medzi mužmi a ženami prostredníctvom ich ekonomickej nezávislosti.

Tento vývoj nachádza pozitívnu odozvu u Európanov, ktorí naďalej pripisujú rodinnému životu veľkú dôležitosť[6]. V štúdii, ktorú v dvanástich krajinách realizovala v rokoch 1999 až 2003 Nadácia Róberta Boscha, sa na prvom mieste ukazuje želanie širšej ponuky služieb kolektívnej starostlivosti o deti a odkázané - predovšetkým pre staršie - osoby (pozri prílohu 7).

---

4 Údaje vzťahujúce na výdavky v prospech rodín nezahŕňajú daňové zvýhodnenia, výdavky na vzdelávanie, najmä predškolské, ako aj iné opatrenia v prospech rodín, alebo zohľadňujúce rodinné výdavky (bývanie, sociálne začlenenie...).

5 Správa ILO o ženách a sociálnom zabezpečení, 1988.

6 Eurobarometer 273 Európska sociálna realita. Pri odpovediach týkajúcich sa osobného blaha kladú Európania rodinný život na popredné miesta.

2.2. Dôležitosť podpory zamestnanosti a rovnosti príležitostí

Často vyvstáva otázka, aké rodinné politiky sú najúčinnejšie. V odpovedi musí byť zohľadnená rôznorodosť cieľov, ktoré európske krajiny týmto politikám pripisujú. V niektorých krajinách ide predovšetkým o zvýšenie pôrodnosti prostredníctvom pomoci poskytovanej párom pri realizácii ich rodinných zámerov. V iných prípadoch vyplýva podpora rodinného života zo širšieho rámca podpory dobrých životných podmienok občanov cestou rovnosti príležitostí pre všetkých. Inde je zasa hlavnou výzvou boj proti chudobe istých rodín a zníženie nerovnosti v oblasti príjmov. Často sme na regionálnej alebo miestnej úrovni svedkami úsilí o vytvorenie priaznivého rámca pre rodinný život, ktorý je vnímaný ako jeden z faktorov na pritiahnutie alebo udržanie kvalifikovanej pracovnej sily.

Pri porovnávaní skúseností sa ukazuje, že vysoká miera tak pôrodnosti, ako aj zamestnanosti žien je práve tých krajinách, ktoré začali uplatňovať globálne politiky v prospech rovnosti medzi mužmi a ženami, rozvinuli integrované systémy ponuky služieb a individuálne právo na rodičovskú dovolenku pre mužov, investovali do kvality služieb starostlivosti o deti[7] a podporili pružnejšiu organizáciu pracovného času. Vzhľadom na veľkú rôznorodosť aktérov tieto iniciatívy spájajú v členských štátoch vlády, samosprávne orgány, sociálnych partnerov; niekedy sú tieto iniciatívy súčasťou aktivít v rámci sociálnej zodpovednosti podnikov, v spojitosti so združeniami alebo organizáciami občianskej spoločnosti.

Škandinávske krajiny vykazujú najvyššiu mieru zamestnanosti žien - vo Švédsku a v Dánsku je zamestnaných viac než 80 % žien vo veku 25 – 54 rokov (zatiaľ čo najnižšie hodnoty sú zistené v stredomorských krajinách). Miera pôrodnosti tiež prevyšuje priemerné hodnoty v krajinách, ktoré veľmi skoro rozvinuli politiky zamerané na zosúladenie pracovného a rodinného života a v prospech rovnosti medzi mužmi a ženami.

Nástroje, ktoré majú za cieľ lepšie zosúladenie rodinného života na jednej strane a pracovného a súkromného života na strane druhej, umožňujú ženám nebyť konfrontované s nutnosťou voľby medzi profesijnou kariérou a kvalitou rodinného života a prispievajú tak k napĺňaniu rodinných zámerov, ako aj k zamestnanosti žien. Rovnako zníženie rozdielov medzi ženami a mužmi v odmeňovaní zohráva úlohu pri podporovaní lepšej deľby práce v domácnosti a v rodine.

2.3. Úloha politík Európskej únie v oblasti zamestnanosti a rovnosti príležitostí z pohľadu kvality rodinného života

Rodinné politiky sú vo výlučnej kompetencii členských štátov. Európska únia sa však vždy usilovala zohľadňovať vplyv svojich vlastných politík na rodinné zväzky a na kvalitu života členov rodiny. Lisabonská stratégia predstavuje v súčasnosti rámec pre modernizáciu rodinných politík prostredníctvom podpory rovnosti príležitostí a hlavne zlepšením zosúladenia pracovného, rodinného a súkromného života, čo prispieva k zamestnanosti žien.

V právnych predpisoch Spoločenstva sa už dlho zohľadňujú potreby rodinného života a s ním súvisiacich práv. Implementácia práva na voľný pohyb osôb a pracovníkov v Európe viedla ku koordinácii zákonných systémov sociálneho zabezpečenia[8] (ktoré zahŕňajú rodinné dávky) a k právu na zlučovanie rodín pracovníkov v rámci Európskej únie aj pre prisťahovalcov

---

[7] Vo výskumoch OECD v oblasti podnecovania záujmu malých detí a ich vzdelávania sa ukazuje, že rozvoj zariadení, v ktorých sa spája starostlivosť a vzdelávanie sa stáva nevyhnutnosťou, nielen z hľadiska ich prínosu k zosúlaďovaniu rodinného a pracovného života, ale aj preto, že umožňuje boj proti vylúčeniu a formovanie ľudského kapitálu od najranejšieho veku.

[8] KOM(2002) 694. Oznámenie Komisie Voľný pohyb pracovníkov: naplno využiť z neho plynúce výhody a možnosti.

z tretích krajín s osobitnými právami pre ich ženy a deti[9]. Nedávno sa znepokojenie Európskej únie, pokiaľ ide o budúcnosti detí, premietlo do zavedenia opatrení na dodržiavanie práva dieťaťa na rodinu a ochranu[10] (zahŕňajúce najmä práva v oblasti ochrany zobrazovania, programy proti násiliu páchanému na deťoch, opatrenia pre bezpečnosť ich okolia atď...).

Aby sa zaručila rovnosť príležitostí pre mužov a ženy v prístupe k zamestnaniu, stalo sa zosúladenie rodinného, súkromného a pracovného života základným pilierom európskych politík zamestnanosti. Súbor právnych predpisov sa od roku 1992 obohatil o legislatívny rámec pre ochranu tehotných pracovníčok a o ustanovenie materskej dovolenky[11]. A tiež jeden z prvých výsledkov európskeho sociálneho dialógu sa vzťahoval na práva v oblasti rodičovskej dovolenky[12]. Dôležitosť tohto zosúladenia, ktoré je základným predpokladom ekonomickej nezávislosti žien a rovnosti medzi mužmi a ženami, sa odráža jednak v Pláne uplatňovania rovnosti žien a mužov 2006 – 2010[13], ako aj v Európskom pakte pre rodovú rovnosť[14], ktorý schválili členské štáty na zasadnutí Európskej rady v dňoch 23. – 24. marca 2006.

2.4. Lisabonská stratégia, stimul pre zosúladenie pracovného, rodinného a súkromného života

Zosúladenie pracovného, rodinného a súkromného života sa stalo integrálnou súčasťou Lisabonskej stratégie v snahe zvýšiť podiel zamestnaných žien. Celkom osobitne sa to prejavilo v cieľoch, ktoré prijala Európska rada v roku 2002 v oblasti starostlivosti o deti. Rovnako sa to odráža aj v integrovaných usmerneniach pre zamestnanosť a hospodársky rast prijatých v roku 2005, v ktorých je už zahrnutý prístup zohľadňujúci celoživotný cyklus, čím by sa politiky zamestnanosti mali viac prispôsobiť podmienkam rodinného života v závislosti od jednotlivých životných období. Veď práve v Lisabonskej stratégii bola rozpracovaná otvorená metóda koordinácie v oblasti sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia. Osobitná pozornosť je v nej venovaná zlepšeniu situácie chudobných detí a ich rodín, zmodernizovaniu dôchodkových systémov, aby lepšie zohľadňovali nové formy práce a prestávky v zamestnaní, podporovaniu dlhodobej starostlivosti pre odkázané osoby. Hľadisko rovnosti príležitostí je prameňom rozvíjania Lisabonskej stratégie, ako to podčiarknu viaceré iniciatívy naplánované na roky 2007 a 2008.

- Súbežne s týmto oznámením Komisia otvorí druhú fázu porád so sociálnymi partnermi pričom ich vyzvala, aby sa vyjadrili k obsahu prípadných návrhov právnych alebo iných ako právnych predpisov, ktorých cieľom je prispieť k lepšiemu zosúladeniu.
- Počas celého roka 2007 budú prebiehať aktivity s cieľom odpovedať na výzvy Európskej rady, ktorá opakovane žiadala od Európskej únie a jej členských štátov, aby kládli osobitný dôraz na boj proti detskej chudobe.
- Komisia začne úvahy o ochrane proti zlému zaobchádzaniu a o kvalite služieb pre staršie osoby odkázané na starostlivosť, ako aj o opatreniach, ktoré by mohli byť v spolupráci

---

9 Smernica Rady 2003/86/ES o práve na zlúčenie rodiny, Smernica Rady 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať v rámci územia členských štátov.

10 KOM(2006) 367. K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa.

11 Smernica Rady 92/85/EHS z 19. októbra 1992 o zavedení opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok (desiata samostatná smernica podľa článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS).

12 Smernica Rady 96/34/ES z 3. júna 1996 o rámcovej dohode o rodičovskej dovolenke, uzavretej medzi UNICE, CEEP a ETUC.

13 SEK(2006) 275 prijaté 1. marca 2006.

14 Závery predsedníctva, 7775/1/06/REV 1.

s členskými štátmi prijaté na európskej úrovni s cieľom urýchliť rozvoj a modernizáciu infraštruktúry a služieb určených na zvládanie starnutia.

- V súčasnosti prebiehajúca konzultácia zameraná na lepšie poznanie sociálnej reality európskych spoločností[15] prinesie nový pohľad na smerovanie riešení, ktoré budú môcť poskytnúť politiky Spoločenstva na potreby rovnosti príležitostí a prístupu všetkých generácií k službám starostlivosti.

Každý druhý rok bude vo výročnej správe Európskej komisie o pokroku venovaná jedna kapitola problematike príprav Únie na demografické výzvy, ktorá bude vypracovaná na základe správ jednotlivých štátov realizovaných v rámci Lisabonskej stratégie[16].

3. EURÓPSKA ALIANCIA PRE RODINU

Európska aliancia pre rodinu, iniciovaná na jarnom zasadnutí Európskej rady, bude tvorená predovšetkým platformou pre výmeny a oboznamovanie sa s prorodinnými politikami a dobrou praxou členských štátov, ktorých cieľom je priniesť riešenia na výzvy v oblasti demografických zmien. Od roku 2007 bude Európska komisia vyvíjať nástroje na systematizáciu výskumu a výmen dobrej praxe, čím sa táto platforma ustanoví (§3.1).

Ďalej má Európska komisia za cieľ stimulovať v rámci Európskej aliancie pre rodinu spoluprácu a partnerstvo medzi všetkými stranami zainteresovanými na zlepšovaní zosúladenia pracovného, rodinného a súkromného života. Komisia vyzýva členské štáty, aby popri iniciatívach sociálnych partnerov na úrovni Európskej únie využili nové prostriedky, ktoré poskytujú štrukturálne fondy, a rozvinuli tak partnerstvá v záujme podpory zosúladenia pracovného, rodinného a súkromného života (§3.2).

Komisia podá správu o výsledkoch dosiahnutých v rámci Európskej aliancie pre rodinu na treťom demografickom fóre naplánovanom na rok 2010.

3.1. Platforma na systematizáciu výskumu a výmen dobrej praxe

Práve z dôvodu veľkej rôznorodosti rodinných politík Európska únia ponúka pozoruhodný priestor na výmenu dobrej praxe v oblasti verejnej politiky a pre prehlbovanie výskumu ich vplyvu. V tejto súvislosti Komisia ustanoví:

(a) Skupinu na vysokej úrovni zloženú z vládnych expertov pre demografické otázky

Súbežne s prijatím tohto oznámenia Komisia ustanovuje skupinu na vysokej úrovni zloženú z vládnych expertov pre demografické otázky podľa oznámenia o demografickej budúcnosti Európy. Úlohou tejto skupiny je poskytovať Komisii poradenstvo v oblasti prípravy správ a fór venovaných demografii, ktoré sa realizujú v dvojročných intervaloch, a poskytovať pomoc pri realizovaní spomenutých analýz a výmen skúseností.

(b) Fóra a európske, vnútroštátne, regionálne a miestne siete

Komisia bude každé dva roky organizovať európske fórum pre demografiu s cieľom hodnotiť demografickú situáciu a implementáciu usmernení navrhnutých v oznámení o demografickej budúcnosti Európy. Prvé fórum sa uskutočnilo v októbri 2006, nasledujúce je naplánované na jeseň 2008. Budú sa podporovať a napomáhať fóra tak

---

15 KOM(2007) 63, o zhodnotení sociálnej reality.

16 Pozri KOM(2006) 571.

na vnútroštátnej, ako aj regionálnej a miestnej úrovni. V iniciatíve Regióny pre ekonomickú zmenu[17] sa vyslovene uvádza možnosť aktívne podporovať činnosti v tejto oblasti na regionálnej a miestnej úrovni.

(c) Monitorovacie stredisko pre dobrú prax

Európska komisia bude u Európskej nadácie pre zlepšenie životných a pracovných podmienok iniciovať zriadenie monitorovacieho strediska pre dobrú prax v oblasti rodinných politík. Údaje, ktoré toto stredisko zhromaždí, budú slúžiť ako podklad pre fóra na všetkých úrovniach.

(d) Nástroje pre výskum

Siedmy rámcový program pre výskum a technologický rozvoj umožňuje pokračovať vo výskume otázok týkajúcich sa demografie a rodiny prostredníctvom financovania špecifických činností v tejto oblasti - ako aj prierezovým spôsobom - s cieľom brať do úvahy vplyvy demografických zmien na sociálne štruktúry. Tento rámcový program, ako aj rámcový program pre inovácie a konkurencieschopnosť môže tiež pomôcť rodinám tým, že sa vo výraznejšej miere budú využívať informačné a komunikačné technológie v prospech samostatnosti starších osôb a kvality ich života.

Komisia bude tiež spolupracovať na rozvoji databázy údajov o rodinách, ktorú vypracováva OECD, a bude rozpracovávať nástroje pre analýzu rodinných politík tak, aby mohli byť poskytnuté členským štátom. Tieto nástroje umožnia zhodnotiť účinnosť ich politík vo vzťahu k cieľom (realizácia túžby po deťoch, rovnosť mužov a žien a v širšom poňatí rovnosť príležitostí, sociálne začlenenie, najmä čo sa týka detí). V roku 2008 bude zrealizovaný prieskum Eurobarometer o rodinách a ich potrebách.

3.2. Mobilizácia európskych štrukturálnych fondov

Ako o tom svedčia skúsenosti v súvislosti s programom EQUAL[18] a konferencia, ktorú o iniciatívach regiónov v súvislosti s demografickými výzvami zorganizovala v januári 2007 Európska komisia, množstvo skúseností s pilotnými aktivitami môže byť inšpiráciou pre realizovanie nových akcií na vnútroštátnej alebo miestnej úrovni, ktoré budú zamerané na podporu rovnosti príležitostí a zosúladenie pracovného a rodinného života. V strategických usmerneniach Spoločenstva na roky 2007 – 2013 v oblasti súdržnosti[19] sa takéto inovácie odporúčajú, pokiaľ majú za cieľ prispôsobenie sa demografickým zmenám[20]. Komisia teda vyzýva členské štáty, aby umožnili, nech nimi predložené operačné programy môžu takéto činnosti podporiť. Na tento účel vypracuje v spolupráci s uvedenou skupinou vládnych expertov praktickú príručku pre miestnych a regionálnych činiteľov, aby tak pomohla členským štátom realizovať v praxi opatrenia, ktoré prijmú na podporu zosúladenia pracovného, rodinného a súkromného života a zvýšenia kvality života. Tieto

---

17 Oznámenie Komisie - Regióny pre ekonomickú zmenu. KOM(2006) 675, 6.11.2006.

18 Súpisy akcií financovaných Európskym sociálnym fondom v oblasti zosúladenia pracovného a rodinného života so zameraním na podporu rovnosti medzi mužmi a ženami, najmä v rámci medzištátneho programu EQUAL, si možno prezrieť na internetovej stránke Európskej komisie.

19 KOM(2006) 386. Návrh rozhodnutia Rady o strategických usmerneniach Spoločenstva o súdržnosti.

20 V zdôvodnení nariadenia (ES) 1081/2006 z 5.7.2006 o ESF je okrem iných uvedený cieľ „vyvíjať činnosti zamerané na dôležité rozmery a dôsledky demografických zmien s ohľadom na aktívne obyvateľstvo v Spoločenstve“.

decentralizované aktivity budú predmetom výmen skúseností počas budúceho európskeho demografického fóra.

4. ZÁVERY

Vnútroštátne rodinné politiky posilnia medzigeneračnú solidaritu primeranejším uspokojovaním potrieb rodín v oblasti starostlivosti o deti a osoby odkázané na starostlivosť, ako aj v oblasti rovnomernejšej deľby práce v rodine a domácnosti. Možno od nich očakávať vyššiu kvalitu života pre všetkých a priaznivejší kontext na realizáciu rodinných plánov. Nové usmernenia rodinných politík tiež prispejú k podpore zamestnanosti a hospodárskeho rastu, najmä podporou zamestnanosti žien.

Vďaka zdôrazňovaniu rovnosti medzi mužmi a ženami a rovnosti príležitostí vôbec, predstavuje Lisabonská stratégia náležitý rámec pre takýto vývoj vnútroštátnych rodinných politík. Hlavná zodpovednosť však pripadá členským štátom. S Európskou alianciou pre rodinu, ktorej výskumné a výmenné aktivity majú plnú podporu Komisie, sa táto modernizácia stáva predmetom spoločného záujmu.

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13
Difference of employment rate for women with and without children 14
Provision of childcare in European countries in 2005 15
Social protection benefits targeted at family support in the EU 16
Preferences for family measures 16
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54

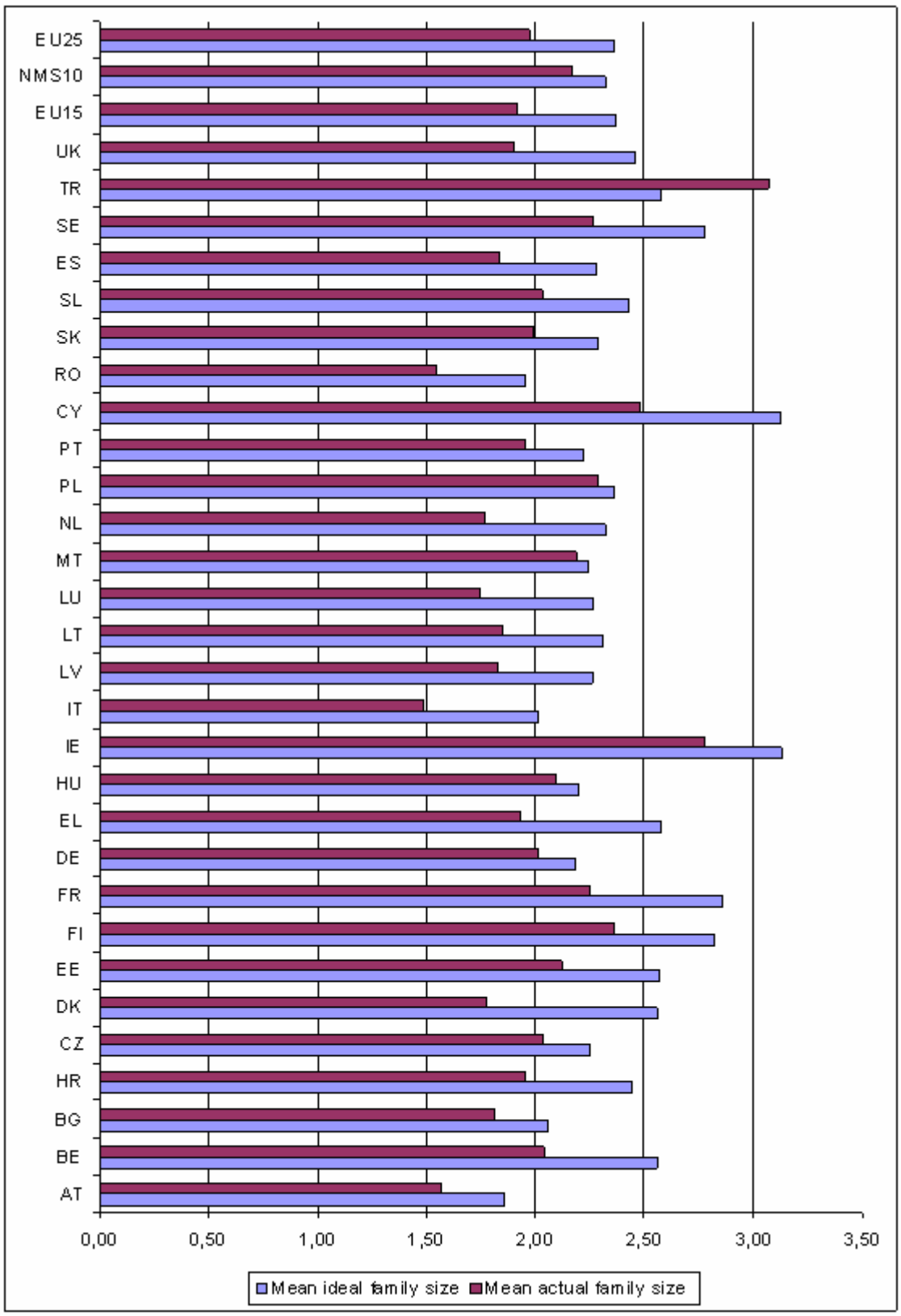

Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school *(pre-primary included)*
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.